СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 137. Джерзі Сіти, Н. Дж., четвер, 15-го червня 1939. No. 137. Jersey City, N. J., Thursday, June 15, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НОВИЙ НЕВТРАЛЬНОСТЕВИЙ ПРОЄКТ ПЕРЕД КОНҐРЕСОМ

ВАШИНҐТОН. — Конгресовий комітет заграничних справ вніс перед наради повного конгресу новий проєкт невтральностевого акту. Цей новий проєкт уложений вщілості за бажанням уряду. Він заключається в тому, що вже не містить у собі твердої заборони на випадок війни експортувати з Америки зброю, а позволяє в тій справі рішати президентові. На випадок війни президент має рішити, чи війна вже справді існує, чи ні. Далі президент має рішати, які смуги підлягають воєнним впливам. Американським громадянам булоб заборонено подорожувати на кораблях воюючих країв, а також теоретично булоб їм заборонено на власну руку фінансувати якунебудь війну. Над тим новим проєктом іще виявляється широка дебата в конгресі й він натрапить на гостру опозицію. Та передбачають, що остаточно він таки перейде.

СТРАЙКОВІ РОЗРУХИ В МІЛВОКІ.

МІЛВОКІ. — У фабриці Аліс-Чалмерс вибух страйк її 7,000 робітників. Коли до праці поспішали урядовці цеї фабрики, які не вийшли на страйк, між ними і страйкарами вибухли сутички, в яких було 13 поранених. Страйкарі обкидають авта урядовців камінням.

БОРОТЬБА МІЖ ЮНІЯМИ.

ФЛИН (Мішіґен). — Автомобільна юнія, що приступила недавно до А.Ф.П., вийшла в фабриці Дженерал Моторс на страйк. Та її пикетники зударилися з робітниками другої автомобільної юнії, що належить до К.П.О. Вивязалась кулачна боротьба, в часі якої два чоловіки були поважно побиті.

ЛЕНДОН ПРОРОКУЄ, ЩО РУЗВЕЛТ НЕ БУДЕ КАНДИДУВАТИ ВТРЕТЄ.

БОСТОН. — Алфред Лендон, кандидат на президента з попередніх виборів, предсказав у публичній промові, що президент Рузвелт не буде кандидувати втретє. Правда, „менші душі" намовляють його до третьої кандидатури, але він, розуміючи свій патріотичний обовязок, відмовиться від того, говорив Лендон.

КАТОЛИКИ ЗА КОРПОРАТИВНИЙ УСТРІЙ.

КЛІВЛЕНД. — Представники на конґресі католицької акції в Клівленді висказувалися за те, щоб в Америці ступнево запровадити корпоративний устрій, подібний до того, що є в Італії. Цей устрій опирається на тому, що законодатне тіло творять не вибранці політичних партій, тільки відпоручники фахових інституцій, фабрик, банків, шкіл, юній, ріжних професій та хліборобства.

ДЕШЕВЕ АВТО НА ПРОДАЖ.

НЮ ЙОРК. — Департаментовий склеп Мейсі в Ню Йорку і Бембурґер у Нюарку виставили на продаж дешеве авто, вироблене фабрикою Кpослея. Теавто коштуватиме коло $360 і зуживатиме дуже мало газоліни.

КАРА ЗА НЕМОРАЛЬНІ КНИЖКИ.

НЮ ЙОРК. — Суд засудив книжкових видавців: Бена Ребгуна на два роки тюрми і $10,000 кари, його жінку Анну Ребгун на $5,000, а шурина Бена Реборна на два роки тюрми і $5,000 кари за те, що вони випускали друком неморальні, сороміцькі книжки, з такимиж фотографіями, і розсилали їх між людей. Вони видавали також брошурки подібного характеру. Названі були власниками видавничої спілки, званої „Фальстаф Прес, інк.

ВЯЗНІ БУНТУЮТЬСЯ, БО ХОЧУТЬ ШОВКОВОГО БІЛЛЯ.

ЛЕНСІНҐ (Кензас). — У стейтовій тюрмі збунтувалось 229 вязнів, розброїли 12 сторожів і наставників та поставили ультимат, щоб їм дозволено носити шовкове спідне білля. Забаракадувавшись в одній частині тюрми, вони вислали свого представника до переговорів. Одначе їх домагання відкинено й остаточно їх розоброєно.

ПАРАҐВАЙ ДІСТАВ В АМЕРИЦІ ПОЗИЧКИ.

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд дав поважні позички Параґваєві, в першій мірі на будову параґвайських доріг. Тим кроком Америка хотіла спараліжувати впливи Німеччини в тім краю. Німецький уряд попередньо був зробив пропозицію Параґваєві побудувати по середині краю шлях 220 миль довгий, але Параґвай ту пропозицію відкинув.

ДИВНА ЗМІНА В ЧОЛОВІЦІ.

ГОРНЕЛ (Ню Йорк). — У місцевім робітнику Ф. Тайсові, що має 33 роки, впродовж трьох літ зайшла велика переміна. Три роки тому він почав нагло старітись. Волосся наперед посивіло, а опісля випало. Обличчя поморщилось. Лікарі не могли знайти причини цього. По трьох роках буйне чорне волосся відросло, обличчя вимолодніло. Він знову став молодим чоловіком. Ніхто не знає причини такої зміни.

БЕРЕМО ГРОМАДНУ УЧАСТЬ В УКРАЇНСЬКІМ ДНІ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ В НЕДІЛЮ, 18. ЧЕРВНЯ 1939 РОКУ. УКРАЇНЦІ З ЦІЛОЇ АМЕРИКИ ЗАМАНІФЕСТУЮТЬ У. ТОЙ ДЕНЬ КУЛЬТУРНИМ ВИСТУПОМ ВІКОВІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ДО ПОСТУПУ І ВОЛІ.

АРЕШТИ ДВОХ СВЯЩЕНИКІВ Ч. С. В. В.

Прудентополіська поліція, як доносить „Діаріо да Тарде", арештувала двох греко-кат. священиків ЧСВВ, а саме: о. д-ра Рогу і о. Мартинця за те, що говорили проповіді по українськи. Як довідуємося, арештовані священики пересиділи в поліційних арештах майже три доби й допера на інтервенцію паранського інтервентора та міністра справедливости їх випущено на волю.

НАТИСК НІМЕЧЧИНИ НА МАДЯРЩИНУ.

Вільгельм Фрік, німецький міністер заграничних справ, вернувся вже додому зо своїх відвідин у Мадярщині і дав до зрозуміння пресі, що підчас 5-денного побуту в Мадярщині добився поважних уступок від мадярського уряду, а передовсім скріплення кооперації Німеччини й Мадярщини в заграничній політиці.

ВІДБИРАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ВІДЗНАКИ У ЛЬВОВІ.

Від якогось часу представники поліції конфіскують на вулицях міста Львова відзнаки наших установ, хоч вони мають затвердження адміністраційної влади. Останніми часами масово відбирають вилейні відзнаки Т-ва „Просвіта", леґітимують та записують тих, що носять такі відзнаки. Зовсім не помагають вияснення, що ця відзнака затверджена.

СОВЕТИ НЕ УСТУПАЮТЬ.

Совети далі домагаються гарантії оборони Латвії, Естонії й Фінляндії від Анґлії й Франції. І то, не зважаючи на те, що ті краї протестують проти цеї „опіки". Інакше, заявляють Совети, вони не заключать військового союзу з Анґлією й Францією.

БОРОТЬБА ВЛАСТЕЙ З НЕЛЕҐАЛЬНИМ НАПЛИВОМ ЧУЖИНЦІВ.

Бразилійські власті поважно занепокоєні масовим напливом до краю небажаного елементу. Елемент цей продістається туди нелеґальним шляхом. Портоалегренська поліція впала на сліди добре законспірованої міжнародньої організації, яка займається нелеґальним перепачкуванням до Бразилії чужинців, на чому робить золоті інтереси. В руки властей попали документи, які стверджують, що ця організація має безпосередній звязок з аґенцією „Фортуна" та елементами з Праги. Поліція заповідає, що вже в коротковму часі організація ця буде зліквідована.

МУРИНИ ПОБІЛІЮТЬ.

Американський лікар, д-р Бертранд, винайшов такий лік, від якого шкіра муринів зовсім біліє. Цей лік виробляють з однієї бразилійської ростини. Коли мурин схоче бути білим, то випе такий лік і його шкіра буде біленька, як у наших красунь. Але мурини кажуть, що чорне тіло краще, як біле, і тому не хотять уживати того ліку.

ПАНАХИДА ПО ПОЛЯГЛИХ КАРПАТСЬКИХ ГЕРОЯХ.

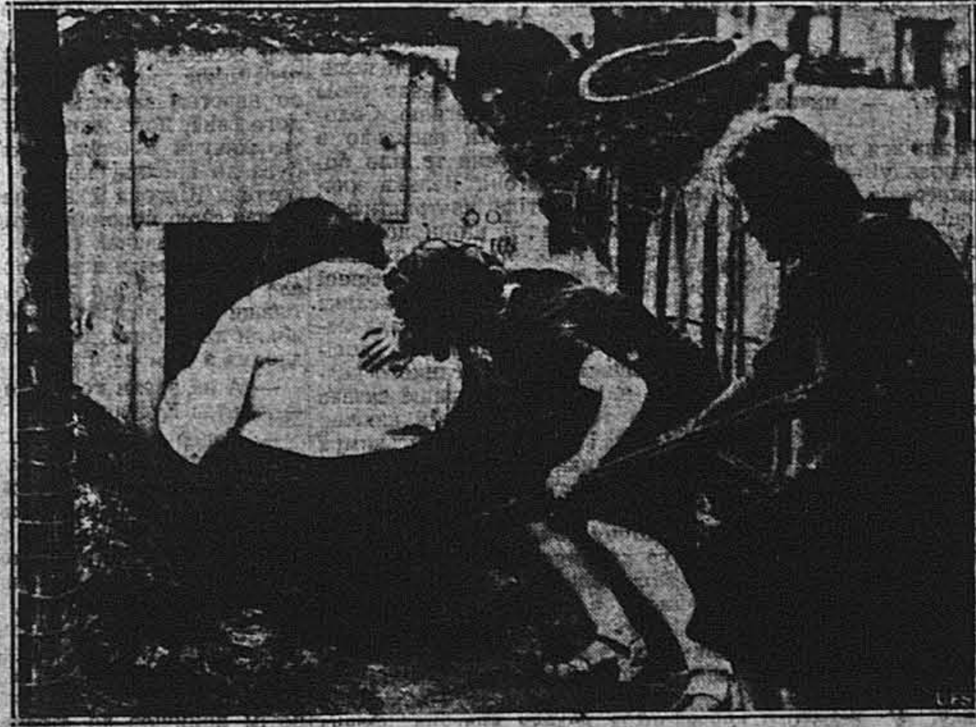
В неділю, 7. травня, відправлено в курітибській (Бразилія) укр. греко-кат. церкві торжественну панахиду по поляглих у боротьбі з мадярським окупантом Героях „Карпатської Січі". Панахиду відправив місцевий парох о. Климентій в асисті двох священиків, а саме: о. д-ра Роги і о. Мартинця з Прудентополісу. Курітибська укр. громада своєю масовою участю в панахиді гідно сповнила свій національний обовязок. Також з радістю стверджуємо відрадне явище, що наші священики на еміґрації не жаліють труду, щоб у найтяжчих хвилинах піддержати на дусі своїх вірних.

СУТИЧКА ПОЛІЦІ З БАНДИТАМИ.

З Корумба (Бразилія) доносять, що шайка бандитів звернулася до префейта Порто Муртінйо з домаганням, щоб зложив 10 контів контрибуції, бо в противнім разі заатакують містечко. Повідомлена про це поліція в силі 25 людей зробила засідку, на яку й наскочили бандити. Вивязалась стрілянина, підчас якої згинули два опришки, а решта втекла.

ТАКОЖ СМАК...

Міньский сторож у Городенці пішов на вежу костела накручувати годинник і там... повісився. Тепер слідять за причиною, яка спонукала його це зробити аж на костельній вежі.

КЛОПОТИ ВОЄННОЇ ЗАХОРОНИ.

Коли Джан Андерсон, британський міністер оборони цивільного населення, затвердив пляни бетонових схоронищ для населення Лондону, він не подумав про таких людей, як отся пані Добсон, котра могла залізти до схоронища лише при сильній допомові своїх сусідок.

ДЕСЯТКИ ТИСЯЧ ВІДДАЛИ ПОКЛІН ПОЛЯГЛИМ

— ЛЬВІВ. — В однім тільки Львові відвідали гроби поляглих борців за волю України десятки тисяч громадян, беручи участь у десятках ріжних церковних процесій. Зеленосвяточні походи, як подає українська преса, стягнули цього року на Янівський цвинтар понад 30,000 осіб, а на Личаківський понад 25,000. Преса підкреслює, що „нікого не забракло". Хто не прийшов з процесіями, той прибув одинцем зріднею чи знайомими. До відправи станули на Личаківським цвинтарі два десятки священиків під проводом о. Леонтія Куницького. Проповідь виголосив о. д-р Гриньох. Говорив „про велич віри, про тих, що ту віру мали, що з нею померли"... Слова були повні бадьорости. Закінчено свято піснею „Ой, Морозе". Описуючи свято, часописи додають, що слід підкреслити „велику здисциплінованість учасників, які як у поході так і на цвинтарі поводилися дуже достойно".

„КВО ВАДІС, ПОЛЬОНІЯ?"

РИМ. — Такий є заголовок статті часопису „Іль Телеграфо", що є органом родини Чіяна, теперішнього італійського міністра закордонних справ. „Куди ідеш, Польще?" — це запит до Бека, польського міністра закордонних справ. Стаття звертає йому увагу, що Польща повинна опертися на німецько-італійську вісь. Інакше, як Німеччина заволодіє Заользям, то „Берлінові прийдеться з надзвичайною легкістю визискати моравську браму як доступ до України і т. зв. Галичини".

БОЙКОТ НА ІТАЛІЙСЬКІ ЧАСОПИСИ.

ВАРШАВА. — Власники варшавських ресторанів і цукорень відкликали пренумерати всіх італійських часописів. Це має бути відповіддю на „атаки італійських газет на Польщу". Уже передше зроблено те саме з німецькими газетами.

БУДУТЬ ЗНОВ ОБДИРАТИ УКРАЇНУ.

МОСКВА. — Советська преса доносить, що будуть неврожаї внаслідок морозів і посухи. Але потішаються тим, що заповідаються добрі жнива в Україні.

Що писали недавно „Вісті"?

Київські „Вісті" з 11. травня б. р. повідомляли про покінчення весняної сівби в Україні. Стверджили, що посівний стан виконано тільки на 62%. Уже тепер населення голодує.

ПРХАЛА ОРҐАНІЗУЄ ЧЕСЬКИЙ ЛЕҐІОН.

ПРАГА. — Подають, що в Польщі є вже утворений Чеський Леґіон, що має 18,000 жовнірів і офіцирів бувшої чеської армії. Всі вони втекли з протекторату до Польщі, є противні Німеччині й готуються до боротьби з нею по польському боці. Орґанізатором Леґіону є чеський ґенерал Прхала, відомий зо своєї акції в Карпатській Україні.

Роблять з Прхали героя.

В усіх відомостях, що звязані з формуванням того Леґіону, подається, що ґен. Прхала „боронив Карпатську Україну перед мадярською інвазією", та що „боровся з мадярськими військами". Польська преса подає, що Прхала знаменито говорить по польськи і каже, що ввесь чеський нарід живе тільки одною думкою, щоб формувати в Польщі, Франції та в інших краях леґіони проти Німеччини.

ВТІКАЮТЬ ДО ПОЛЬЩІ, АБО ДО ІНШИХ КРАЇВ.

ВАРШАВА. — Польська преса, подає, що кожного дня напливають до Польщі масово збігці з чехо-словацьких земель. Усі вони розповідають про велике незадоволення чехів з німецької влади та про велике незадоволення чехів з німецької влади про велику активність чеської підпільної орґанізації. Далі подає, що до Польщі втік бувший чехословацький сенатор Войта Бенеш, брат д-ра Едварда Бенеша, бувшого президента Чехо-словаччини, що тепер перебуває в Америці, та що ціла та акція є керована д-ром Бенешом з Америки. Коло 100 чеських офіцирів відплине тепер до Франції польським новим кораблем „Собєський". А 6 словацьких летунів перелетіли з трьома бомбовими літаками до Польщі й заявили, що хотілиб служити в польській армії, або виемігрувати до Америки. Багато чеських офіцирів зголосилося до служби в арміях республік Полудневої Америки.

НАПРУЖЕННЯ НЕ ЗМЕНШАЄТЬСЯ.

ПРАГА. — Вбивство німецького й чеського жандарма матиме мабуть далекосяглі наслідки. Ситуація комплікується ще тим, що два німецькі жовніри вбили чеську жінку. Як і тим, що заборонено в останній хвилині похоронний похід при похованні чеського жандарма. Що ситуація дуже напружена, видно найкраще по тім, що приїхав робити порядок сам найвищий шеф усеї поліції в Німеччині — Гайнріх Гімлер.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади нале ть посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

КОНҐРЕС ПЕРЕД ПИТАННЯМ ДОПОМОГИ

Два преважні питання стоять перед конґресом і вижидають розвязки перед літнім розїздом конґресменів і сенаторів: одна справа відноситься до заграничної політики Злучених Держав, друга до внутрішньої господарки. Це питання невтральности й справа допомоги. Хоч перша справа нас як іміґрантів звичайно більше цікавить, друга справа для практичного життя розмірно важніша.

Краєва Економічна Ліґа видала недавно про справу допомоги замітні факти. Почалася публична допомога для безробітних в Америці від президентури Рузвелта. Отже триває вона вже сім літ. За той час американські уряди, федеральний, стейтові й місцеві, видали на цю ціль разом коло 20 біліонів 500 міліонів долярів. Найбільше видано останнього року. Нині побирає допомогові оплати в одній формі або іншій 22 міліони осіб.

Кошти допомоги з року на рік постійно росли. Росли кошти не все внаслідок зросту числа осіб на „реліфі", але й унаслідок приняття коштовніших форм допомоги. Велику частину фондів, видаваних на допомогу, поїдає адміністрація допомоги: ці кошти спершу виносили 10 процентів усіх видатків на допомогу, а нині виносять уже коло 25 процентів: себто з кожного доляра, виданого на допомогу, треба видати 25 центів на удержання адміністрації й матеріялів, потрібних для допомоги.

Допомога є ріжнородна. Одні, як старі особи, немічні, сліпі і ті і., дістають безпосередню допомогу, „зайвину" товарів і обезпечення для безробітних. Ця допомога найнижча. Люди, що дістають допомогову працю, заробляють більше, ніж дістають ті, що побирають допомогу без праці: людина на допомоговій роботі заробляє пересічно вдвоє стільки, що дістає родина без праці. Таксамо більше бере молода людина в „Çі-Сі-Сі", одначе така людина має звичайно посилати родині 25 долярів. Кошти її удержання в таборі є вищі від її заплати.

Першим питанням, що стоїть перед законодавцями, є: чи давати допомогу, а як давати, то яку? Котра з них приносить найкращі наслідки? Не менше важним є питання коштів. Цих питань є багато. Одним з перших є: хто має поносити кошти допомоги? Чи федеральний скарб, чи стейтовий, чи місцевий? Як всі ці уряди мають бути вмішані в справу, то в якій пропорції? Далі йде питання, чи не можна зменшити коштів адміністрації допомоги?

З голосів преси й відповідальних суспільних та політичних діячів видно, що Америка вже признає конечність допомоги, необхідність дати якусь поміч людям, що знайшлися без роботи не зо своєї вини. Якщо ще є питання не вирішені, то власне питання про те, яку допомогу давати, в якій формі і ким її адмініструвати.

О. С.

ГУМБУҐ, А НЕ СФІНКС

Монтування союзу західніх демократій з СССР йде дуже пиняво. Остання промова Молотова (очевидно інспірована, коли не подиктована Сталіном) ударила всіх сторонників союзу мов довбнею по голові. Такого цинізму, такого звичайного ґандлярства навіть по Советах не сподівалися. Як відомо, Молотов просто заявив, що величезна 170-міліонова імперія чується дуже загрожена 80-міліоновою Німеччиною, яка ...з СССР навіть не сусідує, та що коли їй не прийде Захід на поміч, то вона готова порозумітися з Берліном, з найгіршим ворогом комунізму...

Приятелі Росії очевидно толкують цей факт советської подвійної гри як хитро-мудру політику використання конюнктури, щоби підбити ціну свого союзу і т. п. Що, мовляв, свойого останнього слова ще не сказав московський „сфінкс"...

Чи дійсно той „сфінкс" є такий сфінксоватий? Думаю, що справа є далеко простіша. Що за тою відповіддю „сфінкса" криється що інше — **криється страх і певна нездібність до военної акції.**

Бо й справді, Росія жадає підтримки на випадок, колиб її заатакувала Німеччина. Де Німеччина може Росію заатакувати? Російські часописи кажуть: з боку балтійських держав (звідти турботи СССР за Аляндські острови)... Що це за балтійські держави? Це Естонія, Латвія і Литва. Це 500 клм. границі, іншими словами, яка **шеста частина европейської границі СССР,** чи навіть сема. І ось за цю дрібну частину своєї европейської границі так тремтить могутня 170-міліонова імперія, що домагається її ґарантії і помочі в її обороні! Чи це не свідчить про повну дезорґанізацію советських оборонних сил? Чи це не свідчить, що за всіми викрутами СССР не криється жадна дипльоматія, лише просто страх?

А що так дійсно є, що советська оборонна сила справді дезорґанізована, про це свідчать свіжі факти. Не треба навіть згадувати факти вчорашні — розстріли маршалів, ґенералів, полковників і капітанів червоної армії. Вистане згадати новий, старанно затушовуваний факт нововикритої зради в рядах советської армії.

Часописи донесли, про арешт начальника ґен. штабу червоної армії, Шапошникова. Вже кружляють про нього несотворені історії: що це він стояв на службі німців, що усував інших, щоб відвернути підозріння від себе. Оповідають, що його зраду відкрив ніхто інший, як Скоблін, большевицький аґент в орґанізації білих росіян військових у Парижі, який „украв" ґен. Міллера. Але оповідають не тільки це. Оповідають, що зрада Шапошникова заточує чимраз ширші кола советської армії, що арешти відбуваються що дня, ще більше, що зрада перекинулася навіть на советську балтійську фльоту. Що має бути арештований адмірал Смірнов. Чи не тому нагла дражливість СССР в справі укріплення Швецією й Фінляндією Аляндських островів?

Очевидно, ніхто ні нині, ні мабуть завтра не визнається в „тайнах мадридського двору" в Москві. Але напевно „щось попсулося в державі данській"

Правдоподібно советська армія є така до нічого, як цього собі не уявляють навіть найбільш критично до неї успособлені европейці. З таким інструментом, якого повну непридатність (афера Шапошникова) не вдалося затаїти навіть у таку важну для советського уряду хвилину, як заключення союзного договору з західніми демократіями, дійсно війни не розпічнеш. Ліпше сидіти тихо, ліпше купувати або поміч Заходу, або ласку Німеччини, лише крутити, ліпше удавати сфінкса, ніж виступити з явною і ясною політичною лінією, яка проясняючи ситуацію, наложилаб на імперію певні виразни означені обовязки...

Подолати цим обовязкам СССР не моглаб... Це мабуть стає видним усім в Европі, і не лише в Европі.

„Рошія із е гомбоґ" — здається, сказав Палмерстон, коли не помиляюся. Час уже й нам почати дивитися так на СССР й не уважати його за якогось сфінкса.

ПОШАНУВАЛИ УКРАЇНСЬКУ МАТІР

(День Матери у Відні. — Закарпатські матері з діточками. — Геройська мати. — Народні пісні з Карпатської України про останні випадки).

Українське Свято Матері у Відні.

В неділю, 21. травня, пошанували ми окремою імпрезою **День Матери.** На це свято прийшли до нас — як це вже в нас тепер милий серцю звичай! — численні гості з рядів наших збіґців з Карпатської України, що, як це я вже читачам „Свободи" писав, живуть у Відні (підчас свойого побуту тут) у захисті **при Шоберпляц 2,** в окрузі Фафорітен (X.). Прийшли до нас закаратські матері з діточками, а це вам такі гарні, такі любі діти, що ні надивитися на них, ні нахвалити! Скромно, але чистенько повдягані всі, хоч їх батькам нині так тяжко, як іще ніколи, — любенькі з лиця, і тихенькі. Сидять собі коло своїх матерей чемно і спокійно, а спитай їх що, то так розумно, так увічливо відповідають, що хотілосяб ті наші діти з Карпатської України з їх чудесним „Слава Україні!" водно голубити й обдаровувати та берегти й хоронити їх перед усякими негодами...

Цеж доріст землі, з якою так тісно-тісно звязалась теперішність усієї України!

Але вертаймось до нашого свята.

Воно було влаштоване проводом тутешньої **Рідної Шкілки,** якого головні члени, а саме **голова Павлюк, заст. голови Бурнадз, секретар Волошин та пані Юзичинська** це справді невтомні й ідейні співробітники віденського **УНО** в ділянці шкільного виховання української дітвори тут же. Цей провід запрохав мене на головного промовця свята, на що я згодився, тим радніше, що вважаю Свято Матери незвичайно важним з огляду на його ідеольоґічну сторону відносно національного життя, особливож на еміґрації. І тимто я в моїй промові зазначив у першу чергу святість материнства, пригадуючи тут відомі слова нашого поета про те, що слово „мама" велике, найкраще слово, та що

У нашім раї, на землі,
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитятком малим.

Особливож одначе наша українська мати. Бож наше національне життя-буття вже з давніх давен і майже безперервно до нині це жорстока, страшна боротьба за існування з чужинецькими наїзниками, які в кожен час і в кожному середовищі намагалися загарбати нашу прекрасну батьківщину у свої лабети. І отимто й не диво, що й українська жінка, як гідна й кохаюча подруга й сопутниця свойого чоловіка, мусіла виносити на своїх плечах лихоліття рідної країни таксамо, як і український лицар і український громадянин, мусіла брати на себе ввесь той тягар, що спадав на неї з долею та з припадками кожночасної военної негоди. Отимто — говорив я — в історії українського жіноцтва такий знаменний тип геройської вдови, що, стративши дорогого чоловіка, береться мужно й бодро сама за виховання своїх дітей, щоби пригадати з цього погляду ось хочби такі постаті з нашої історії, як княгиня св. Ольга, або княгиня Романова. Ольга — месниця смерти свойого чоловіка Ігоря та виховниця такого сина, як Святослав Хоробрий, а Романова вдова знову, як мати і виховниця пізнішого геройського оборонця України від татарських навал, короля Данила.

В наших же часах спадкоємці українських матерей з геройчних епох історії України це ті матері в нас, що їх сини стоять у рядах Усусусів, СС-ів та українських армій. Це ті, що виховали і віддали Україні леґіони бойовиків революційного підземелля, матері таких синів, як Евген Коновалець чи таких доньок як Ольга Басарабова, матері Біласів і Данилишинів, Гнатківських та Бандер. Це матері нової, революційної, визвольної України.

А, звернувшись опісля до нашого жіноцтва на еміґрації та привитавши тут іще раз гостей з Карпатської України, видвигнув я геройскість тієї їх зваги, з якою наші жінки-еміґрантки покидали з чоловіками й дітьми рідну країну, щоб не коритися там чужинецьким наїзникам. Із цим я підкреслив великанську вагу їх завдання на чужині:

Дбати з усіх сил, з усією посвятою і пожертвою про національне виховання і національну свідомість своїх дітей, щоб саме з еміґраційної молоді в нас виходили ряди найкращих, найсвідоміших і найзавзятіших борців за волю і державу Соборної України.

Після промови почались дитячі продукції, танкові, вокальні й музичні. Танкові виконали складно і з темпераментом Труда Олесівна й Ілько Волошин, відтанцювавши спершу гопака колом, а далі подільського козачка. З вокальних точок згадаю передовсім дуже добре віддекльомовані святкові віршики, а саме „Мати і діти" (Маруся Тимків), „Люблю я маму, люблю вітця" (Ольга Груба), „Материнська любов" (Труда Олесівна), а накінці вірш „Хтож то?", виголошений молоденькою гостею з Закарпаття, Оленою Ронісівною зо Сваляви, ґімназисткою з III. кляси, якої деклямація всім надзвичайно подобалася. Зрештою ця наша гостенька виступала і в скрипковім тріо (крім неї ще й Волошин та Павля Варановська), — „З тої гори високої", — що так було дуже гарно віддігране. Позатим дівчатка Варановська й Ірина Павлюківна відспівали дуетом „Стоїть гора високая" та „Садок вишневий".

І на цьому програма нашого свята була покінчена, після чого і матері і діти засіли до скромної, проводом Рідної Шкілки підготованої гостини.

Сказано:

Гарні-гарні хвилі духового єднання та взаємної розваги переживаємо ми при спільних стрічах з нашими братами й сестрами з Карпатської України!

Отак і за цей раз.

Сівши собі при столі разом та й дітвору посадивши між нами — а це так якось особливо любо стане на душі, коли почуваєш, що до тебе горнеться ніжно й тихенько кучерява головочка дитини, не твоєї, правда, а проте такої невимовно рідної! — ми гуторимо собі про все важне й наболіле, про всі негоди й турботи. І так вам якось легко й радісно стає від тієї спільної розмови рідних з рідними при тій гостині на чужині... А тут наші гості й починають співати! Щож, така вже наша, українська вдача: хоч і турбота душу гнобить, а зійдемось, то й веселіше стане, і душа співати хоче. Ба, але цим разом це вам неабиякі пісні:

Це народні пісні, зложені нашим народом у Карпатській Україні про останні випадки. Відспівано їх дві, і я їх тут подаю в цілості.

Перша з них така:

То не грім загремів,
То не бір зашумів,
Не столітні дуби затріщали,
То лихі мадяри
На наш край дорогий
Як голодні вовки набігали.

Деж ті вірні сини,
Деж поділись вони?
Деж ті лицарі горді, завзяті?
Чом вони не стають,
Як один чом не йдуть
Батьківщину свою рятувати?

Ти, злодюго, трясись,
Утікай, стережись,
Бо господар додому вертає!
А ти, темная ніч,
Пропади чим скоріш,
На Вкраїні хай сонце сяє!

А друга ось:

Світить місяць між зорями,
Поправляють нам кайдани.
Ви, кайдани, попукайте,
Україні волю дайте!

Бо вже годі нам терпіти,
Плачуть, тужать наші діти.
Плачуть, тужать і ридають,
Україну виглядають.

Встань, Хмельницький,
встань Богдане,
Український ти гетьмане!
Встань, Тарасе, пробудися,
На свій нарід подивися.

Як він тяжко там бідує,
В криміналах голодує,
Ворог робить, що лиш хоче,
Випікає живцем очі.

А ви, тюрми, розваліться,
А ви, хлопці, підорвіться!
А ви, хлопці, не сумуйте,
Україну вже будуйте!

Ви, дівчата, ви хороші,
Вишивайте хлопцям ноші,
Лев і тризуб золотії,
Україні молодій.
Встань, Хмельницький!
В честь четьмана
Україна нам повстане!

Д-р Остап Грицай.

БЕЗПЕЧНИЙ РІД ДИНАМІТУ.

По копальнях уживають тепер замісць звичайного динаміту плинне повітря, змішане з меленим вуглям. Мелене вугля намочують у плиннім повітрі. А щоб безпечно можна його переносити з місця на місце, змішують його з бавовною. І цю мішанину сиплять у діру, провернену у скалі, яку хочуть розбити. А запалюють оцей безпечний динаміт електричною іскрою.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина третя.

(103)

В хвилині тої внутрішньої боротьби, що відбувалася в душі Кудеяра, прибігають татари і ведуть старця, лисого, з сивою бородою, одітого в чорну одежу, подібну до сорочки, босого, з великою палицею. То був той самий юродовий, що підчас приїзду Кудеяра з Вишневецьким у Москву даром старався оповіданнями про візію спонукати царя Івана Василієвича до війни з Кримом.

— Тат-аґаси! — кричали татари — це той московський старець прийшов сюди й кличе тебе по імені... Він чогось хоче.

— Хто ти? — спитав Кудеяр.

— Хочу говорити з тобою одним.

— Говори, — сказв Кудеяр. — Татари по русски не знають.

— Ні, відповів старець — кажи їм відійти геть. Я прийшов тобі сказти, хто ти такий.

— Я і без тебе знаю, дурню! — сказав Кудеяр. — Я ханський боярин і з тобою, мужиком, що мені говорити? От я велю тобі голову зняти за те, що ти прийшов до мене без діла.

Кудеярові здавалося, що той старець прийшов докоряти йому.

— Здійми мені голову, — сказав старець — тільки вперед вислухай мене, а то будеш жалувати, та не вернешся. Один я знаю, чий ти син, якого ти роду; другий ніхто того не відає. Я прийшов тому тільки, щоб тобі сказати.

Кудеяр дав знак, — татари відійшли.

— Цілий у тебе золотий хрест, що тобі дала незнана тобі мати? — питав юродивий.

— Я вирікся християнства! Я пізнав правду! — сказав Кудеяр, наперекір внутрішньому голосові, що говорив йому інакше.

— То твоє діло! — сказав юродивий: — я не прийшов тебе навертати. Цілий твій хрест? Коли цілий, покажи мені його, а я назву тобі, твого вітця і твою матір.

Кудеяр пішов до свого шатра і виймив хрест з маленької коробочки, захованої в однім з мішків. Кудеяр подав хрест юродивому мовчки.

Юродивий пильно поглянув на обі сторони хреста і сказав: „Слухай! Отець царя Івана, великий князь московський Василь Іванович, спокушений бісом, захотів віддалити свою законну жінку і взяти другу, литовку, Олену Глинську. У великого князя був любимець боярин Шиґона і той боярин, замісць відраджувати свому володареві такий незаконний учинок, забувши Божу заповідь і потураючи йому, радив зробити відповідно до своєї волі, нібито тому, що у великої княгині не було дітей. Тоді великий князь Василь казав свою жінку, велику княгиню Соломонію, постригти насильно в черниці і поручив те діло бояринові Шиґоні. Велика княгиня не хотіла постригтись і Шиґона бив її, щоби постриглась. І великий князь оженився здругою за життя першої жінки. А після того велика княгиня Соломонія стала вагітна; боярин Шиґона, довідавшись про те, великого князя не повідомив, лише сказав про те новій великій княгині Олені і її родині, Глинським; а як велика княгиня Соломонія вродила сина, то велика княгиня Олена веліла Шиґоні того хлопця вбити, але Шиґона того хлопця не вбив: він віддав його одному боярському синові в рязанській землі, не сказавши, чий цей хлопець, і лишив на хлопцеві благословлений хрест, що дала йому мати після хресту. По кількох роках велика княгиня Олена вродила сина Івана, нинішнього царя, і в ту пору, як він родився, по всій русскій землі були бурі з громами, яких не затямили старі люди і тоді говорили русскі люди: Божа то кара на світ вродилася, що і сталося. Невдовзі потім помер великий князь Василь і перейміла управу московського царства, замісць дуже малого сина, його жінка Олена і та, живучи в блуді, склонна була до проливу крови. Тоді боярин Шиґона схаменувся і пізнав свою привину; хотів він добути царевича, сина Соломонії, і виявити все народові, але довідався, що татари, напавши на рязанську землю, вбили того боярського сина і хлопця з ним не стало".

— А як звали того хлопця? — спитав Кудеяр.

— Тепер я говорю! — сказав юродивий — ти слухай. Боярин Шиґона покаявся дуже і сам на себе наложив покуту: постригтися він не хотів, бо після поганих діл своїх уважав себе негідним ангельського чернечого чина, але став юродивим для більшого приниження і ходив, скитаючися з міста до міста, з села до села, ніким не знаний, а потім прийшов до Москви і там довідався, що син Соломонії живий, тільки Шиґона не виявив того нікому.

— Чому не виявив? — спитав тривожно Кудеяр.

— Потім — сказав юродивий — довідався, що цар Іван, довго протививсь, хотів вкінці послухати слів мудрих дорадників і став було збирати військо, щоб знищити темне царство кримське; тому Шиґона не хотів будити вражду і роздор між християнами, бо в таку пору, ради великого діла, потрібні згода й однодушність між християнами; та й пізніше Шиґона не говорив нічого, бо боявся, щоб цар Іван, довідавшись про сина Соломонії, не задумав зігнати його зо світу з обави, щоби він, первородний, не відібрав від нього престола.

— Що сталося з тим княжатем? — спитав Кудеяр.

— Це — сказав старий — ти знаєш ліпше від мене: боярин Шиґона — я; а ти князь Юрій Василієвич!

Саме в ту хвилю в Москві вибух пожар; рівночасно в пятнайцятьох місцях потяглися вгору стовпи диму і тривожний дзвін, замінивши святочний, роздався в ухах Кудеяра, як звук труби страшного суду.

— То твоє діло, Юріє Василієвичу? — спитав Шиґона, показуючи на Москву, що наґло вкрилася густою хмарою диму. (Кінець буде).

НЕДІЛЯ, 18. ЧЕРВНЯ.

Українська програма на Світовій Виставі зачнеться у 6. годині пополудні. Програма відбудеться на площі, що називається Court of Peace

• З ДНЯ •

КОРОЛІВСЬКІ ВІДВИДИНИ.

В часі побуту королівської пари в Америці американці доказали, що мають велику пошану до коронованих голов. Не меншу пошану виявили й канадійці. Вони з гордістю підкреслили, що вони всетаки мають таку особу, яка стоїть понад усякою громадянською критикою, а американці такої особи не мають".

Пошана до коронованих голов серед англо-саських народів все була велика. Проте в ніяких народів король не має так мало прав, як власне у тих англо-саських народів. В Англії вся влада спочиває у руках міністрів. Коли король вибирався в дорогу, то деякі газети нагадували про конституційні параграфи, які кажуть, що за границею король має право висказувати лише думку своїх міністрів, а не має права говорити те, що він думає.

В Канаді король має ще менше прав як в Англії. Проте ціла Канада з пошаною клонила голову перед ним і його гарною королевою.

СИМВОЛ ВЛАДИ.

Король в Англії це не влада. Він є лиш тою людиною, що носить корону. А корона це символ влади, символ чогось найкращого, найшляхотнішого, наймогутнішого в нації. Король це носій корони. Через корону спадає велика почесть і на нього. Коліб однаке він своїм поступованням надщербив чимнебудь гідність корони, то йому корону відразу відібраліб. Нераз притім котилась і коронована голова. В англійськім історичнім музею в Лондон Тавер серед інших цінних памяток зберігаються колодки і топори, якими відрубували короновані голови. Вони є грізною пригадкою і для сучасних монархів.

ОСОЛОДА СУСПІЛЬНОГО УСТРОЮ.

Англійський історик Пейдж називає короля „осолодою суспільного устрою". Англійці, говорить він у своїй книжці „Ди Інглиш Конституешен", навмисно відобрали королеві всі права, щоб у той спосіб увільнити його від безпосередньої відповідальности і критики. Вони хочуть любити його. В той час, коли політичні партії спричиняють поділи в суспільности й деколи навіть роздмухують ненависть, то король є тим чинником, що впливає обєднуючо на всіх. Знаючи, що там у верху, в особі короля, існує той обєднуючий чинник, англійська суспільність не має страху за своє партійне суперництво. Політичні партії можуть ріжнитись, можуть видвигати свої пляни і плятформи, можуть шляхом пропаганди захвалювати їх і різко осуджувати інші партії. Всетаки вони не розібють нації на заїлі ворожі табори, бо король, та „осолода суспільного устрою", до цього розбиття не допустить. Своїм закликом він потушить вогонь ненависти й невидними духовими оковами зціпить націю знов в одну цілість.

КОРОЛЬ ОБЄДНУЄ ДОМІНІЇ.

Так, як у середині англійської нації король є обєднуючим чинником між поодинокими суспільними сферами і партіями, так між домініями він є обєднуючим чинником цілої Британійської Імперії. Канада, Австралія, Ірляндія, Нова Зеляндія, Полуднева Африка та індійські держави, є звязані з Англією виключно особою короля. Англійський парлямент не має найменшого права приказувати названим домініям. Останні навіть не платять ніяких податків, чи данин, матерньому краєві. Вони навіть не змушені йти до війни в обороні матерного краю. Вони тільки формально вважають англійського короля своїм власним королем. У себе вони гостять особистих представників короля. Але ті представники мають мало що до говорення у їх внутрішній адміністрації.

Всетаки ті краї виявляють, як показала остання поїздка, велику пошану до короля. В нинішних стурбованих часах кожна домінія, хоч з одного боку хоче і надалі заховувати свою повну незалежність, то з другого боку таки бажає мати якийсь чинник, що обєднував би їх усіх в одну велику потугу.

ТЯЖКА ПРАЦЯ КОРОЛЯ.

Здається декому, що найкраща „посада" на світі, це бути королем. Фактично це тяжка „посада". На короля у кожну пору звернені очі міліонів людей. Уявіть собі, що ціле своє життя ви мусите переживати на якійсь великій сцені і перед міліонами людей мусите відгравати безнастанно якусь ролю, то приблизно матимете поняття про життя короля. Він мусить жити там, де йому звелять; вбиратись у те, що звелять; сходитися з тими людьми, яких йому вкажуть, усміхатись тоді, коли це зазначено в програмі...

На корткий час таке життя може декого бавити. Але на довгу мету воно стає важким.

Недавно, в часі побуту на Світовій Виставі, англійський король трошки зрадився, як тяжко придавлюють його обовязки. До одної жінки він заговорив: „Це ще далі десятого червня, неправда? Ми вже так давно на ногах, що мені здається, що це вже другий день!"

Та, не звертаючи уваги на те тяжке життя, англійська королівська пара дуже добре відграє свою ролю. Це теж причина, що вона здобула собі в Америці стільки прихильности.

George R. I.

June 10th 1939

Elizabeth R.

КОРОЛІВСЬКІ ПІДПИСИ.

Так підписались англійський король і королева на книжці гостей Світової Вистави в Ню Йорку. „R. I." по імені короля це скорочення латинських слів „рекс" „імператор" (король-цісар). „R" по імені королевої стоїть замісць „реґіна" (королева).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ІДЕМО НА ВИСТАВУ!

Хочу вас повідомити, що і з нашої малої громади Савтпорт, Конетикот, вибираємося до Ню Йорку, щоби бути учасниками Українського Дня на Світовій Виставі. Виїдемо в неділю, 18. червня рано, великим босом з У. Н. Дому.

За Комітет: **М. Винат, М. Сендзік.**

ПОВІДОМІМ УКРАЇНСЬКУ ПРЕСУ ПО МІСЦЕВОСТЯХ.

Піддаю думку, щоб у всіх громадах, що є недалеко Ню Йорку, постаратись про те, щоби були в місцевих американських газетах згадки про Український День на Світовій Виставі в Ню Йорку в дні 18. червня. Добре згадати і за програму. Я певний, що будуть такі американці, що схочуть послухати нашого співу. І буде повно ріжних словянських народів, що схочуть також послухати словянського співу і побачити словянські танці. А як буде про це згадка в американських часописах, то таким чином довідаються про нашу програму на Світовій Виставі й прийдуть.

Священик.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Ювилей Тов. Українсько-Американських Громадянок.

Цього року минає десять літ від заложення у Філядельфії першого жіночого товариства Українсько - Американських Громадянок. Ювилей цей відсвяткувало товариство концертом і забавою 7-го травня ц. р.

На концерт склалися отсі точки:

1) Відкриття свята, пані М. Головата, предсідниця Товариства.
2) Народний гимн, Гетьманська Банда, під проводом проф. Ф. Дубаса.
3) „Товарський Прапор", промова д-ра В. Галана.
4) Сольо пані А. Мельник, при акомпаніменті панни М. Кісь.
5) Деклямація Михайла Насевича (мол.).
6) Сольо, Люба Головата.
7) Народні танці, члени Козацького Хору.
8) Сольо-спів, П. Ординський, при акомпаніменті панни О. Сивуляк.
9) Козацький хор, під проводом Ст. Савчука.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЗАХОДОМ ВІДДІЛІВ 119, 140, 218, 230, 261, 274 і 348 в YOUNGSTOWN і CAMPBELL, OHIO

:——: відбудуться :——:

В СУБОТУ, 17. ЧЕРВНЯ (JUNE 17, 1939)

у годині 7. вечором

Загальні Організаційні СОЮЗОВІ ЗБОРИ

в УКРАЇНСЬКІМ САЛІ, 525 W. RAYEN AVE.

Обовязком є всіх старших і молоді бути приявними на цих зборах. Промовлятиме гол. контр. У. Н. С. **О. Малицький** і орґ. **В. Загаевич,** де докажуть, що немає для нас українців кращої орґанізації як Укр. Народ. Союз.

На цих зборах буде звіт з діяльности орґ. Комітету і буде вибір нового уряду до орґ. комітету.

Т. Періґ, предс.; **П. Сильчак,** секр.

УВАГА! ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. УВАГА!

ВСІ РАЗОМ ІДЕМО НА

СВІТОВУ ВИСТАВУ В НЮ ЙОРКУ АВТО-БОСАМИ

В НЕДІЛЮ, 18. ЧЕРВНЯ

БОСИ відїзджати будуть від 1. години пополудні, від Українського Народнього Дому, 214-216 Fulton St., Elizabethport, N. J., і від церкви св. Володимира (гора міста).

ТІКЕТИ по $1.00 від особи з поворотом.

Боси відвезуть аж на виставову площу.

ВСІХ, що мають УКРАЇНСЬКІ СТРОЇ, просимо виступити в них для заманіфестування участи українців на виставі.

Друга частина: 1) Святочна промова, пані Олена Штогрин.

2) Скрипкове сольо, проф. П. Дубас.

3) Молодечий хор міста Філядельфії, під управою Марусевича.

Про хори, як козацький так і народний, можна замітити, що слідно в них працю і замилування до своєї рідної пісні. Із вдоволенням на них кожний дивиться, бо в склад їх членів входить молодь, роджена в Америці. Панове Марусевич і Савчук виявляють себе здібними диригентами. Про п. Ординського можна сказати лише те, що своїм співом чарує філядельфійську публику. Коли кінчив пісні, публика не хотіла пускати його зо сцени. Малий Насевич, син знаного нашого громадянина Михайла Насевича, хоч має лише 10 літ, проявляє небуденний декляматорський талант. Маленька 6-літня Любка Головата не чується чужою на сцені. Філядельфійці нераз уже її бачили на сцені чи то з деклямацією чи танком. У тих дітей завважати можна надзвичайні здібності.

Зворушливою хвилиною була промова д-ра В. Галана, розвинення і передання членицям товариства прапору. В очах членниць і зібраної публики був пієтизм і пошана до жовто-блакитного прапору, під яким гуртуються члени української нації, який є символом їх любови і єднить усіх в одну українську родину.

Ювилей Тов. Громадянок можна назвати манїфестацією, бо у ювилею брали участь усі національні українські товариства міста Філядельфії.

На закінчення відспівано український гимн, „Ще не вмерла Україна". Потім предсідниця М. Головата подякувала всім товариствам, що так громадно прийшли й оцінили працю нашого жіноцтва і додали охоти до дальшої праці. Пані М. Головата також надмінила про життя наших сестер тепер і 20 літ тому, як жінка поступила вперед з освітою і на полі організаційнім, опісля попросила гостей до спільної вечері.

Бувша предсідниця Тов., а теперішня предсідниця Ювилейного Комітету, пані Рутецька, відкрила вечерю національною молитвою і передала провід пані Олені Штогрин.

В часі забави промовляли організаторка і перша предсідниця цього Товариства, пані М. Клапко, пані Шефт, пані Горохівська, пані Бойко, д-р Ґалан, п. Рибак, п. Степан Слободян, п. Гайовий, о. Савчук, п. Волчанський, пані Свистун, пані Дмитруш, п. Кончак, панна Сивуляк, пані Романюк та інші.

Ювилейний дар зложили отсі товариства: Тов. Громадян, Тов. ім. Івана Франка, від. 83. У. Н. Союзу, Парохія св. Володимира, Сестрицтво св. Ольги, Бр. св. Володимира, від. 105 У. Н. Союзу, і Укр. Поступовий Клюб.

Цьогорічний уряд Товариства: М. Головата, предсідниця; А. Костик, секр.; А. Рій, кас.

Комітет Ювилею: В. Рутецька, предс.; М. Бабяк, секр.; М. Насевич, кас.; Е. Слободян, А. Рій, М. Чопик, А. Дубас, Н. Штогрин, Р. Кісь, А. Сивуляк, Л. Пеленська і М. Николайчук; помагали Е. Дубас, С. Дубас, Катерина Пилипів, Чемерис, А. Рудакевич, Курман і панове: Олекса Бабяк, Дмитро Дубчак і Семен Рудакевич.

Підчас вечері услугували члени молодечого Товариства Союзу Українок.

В життї української громади Філядельфії Тов. Укр.-Американських Громадянок, яке є відділом 41. Союзу Українок Америки, брало все чинну участь і не було випадку, щоб членниці цього Товариства відмовились від праці, коли цього вимагали народні справи.

Для членниць уладжено відчити на ріжні теми, ведено дискусії для поширення свідомости, розбудження почування патріотизму й охоти до народної праці. Слідом Тов. Громадянок пішло жіноцтво інших дільниць Філядельфії і нині начисляємо 6 жіночих товариств, які належать до Союзу Українок Америки. Не забувало Товариство і на поміч українським установам. За час свого існування висилало на народні цілі в рідний край $1,254.75, а в Америці передано $1,327.38. Крім цього в часі Різдвяних і Великодних Свят Тов. спішить з поміччю вбогим українським родинам, а майно Товариства виносить тепер у грошах $700.21. В часі свята ювилею не переведено ніякої збірки, тому Тов. видало зо своєї каси $25 для борців і втікачів з Карпатської України. Суму цю вислано до Обєднання для дальшої пересилки.

Тим усім, що брали участь і що працювали в часі ювилею, Тов. Укр.-Американських Громадянок, від. 41 Союзу Українок Америки, складає щиру подяку.

Марія Бабяк.

НЮАРК, Н. ДЖ.

З віча збігцям Карпатської України.

Дня 30. квітня ц. р. Укр. Центр. Рада в Нюарку влаштувала віче, якого ціль була — поміч жертвам гуно-мадярської навали. Вічем проводив гром. Василь Ткач. Бесідниками були п. Т. Свистун з Філядельфії й редактор „Націоналіста" п. В. Душник з Ню Йорку. Віче не випало так, як повинно було випасти. Українці в Нюарку в той день „умертвили" себе. Живі прийшли на віче і зложили ось-такі жертви: Василь Ткач $10; по $5: В. Осадчук, М. Литвин, Юлія Гавриляк, 70 від. ОДВУ; А. Шум $3; по $2: М. Бубній, пані Бонецька, І. Жухович, І. Ворона, К. Ковальчук; по $1: Я. Шишковський, пані Кравчук, А. Пітула, Б. Бучак, В. Явдошин, П. Ґут, п. Наконечний, М. Любінець, Л. Крук, І. Наконечний, Р. Войтко, А. Височанська, Ю. Сталений, М. Сталена, Д. Доля, М. Максимович, С. Воробець, Т. Бабола, Пасічник, п. Соцький, Р. Буката; дрібними $12.87. Разом $76.87. По відтягненні розходів вислано через Обєднання $38 на ранених і втікачів Карпатської України. До тої суми долучено $8, які передав гром. Прокіп Хомяк, а які були зібрані на забаві. Разом переслано через Обєднання $46.

Я. Ш.

ЗЕЙНСВИЛ, О.

На ранених Січовиків.

В неділю, 21. травня ц. р. на сходинах від. 279 У. Н. С. у Зейнсвил зібрано $11 на поміч карпатським інвалідам, що боролись по геройськи за свою батьківщину. Зложили по $2.50: В. Корда, Ф. Іванишин; по $2: Т. Морозовський, О. Левицький; по $1: Парасковія Корда, Антонина Самборська. Разом $11, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

Василь Корда,
секр. 279 від. УНС.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Збори Центрального Комітету Відділів.

Дня 26. травня ц. р. відбулися збори Центрального Комітету Відділів У. Н. Союзу в Українській Хаті при вулиці Ґрейлінґ, у Гемтремку. Зборами проводив п. М. Головчак. Першою точкою була справа зближаючогося пікніку Ц. К. Союзових Відділів, полученого зо спортовими змаганнями української молоді, що має відбутись 27. серпня ц. р. в Бродвей Парку. По довшій дискусії постановлено передати вступні тикети на той пікнік поодиноким відділам на їх найближчі збори до розповсюднення посеред членства. Кожний член У. Н. Союзу повинен обовязково прибути на той пікнік, а делегати й урядники Ц. К. повинні щиро попрацювати і доложити всіх старань, щоб той пікнік випав якнайкраще і щоби була користь і для У. Н. Союзу й окремо для відділів. А це значить, що ми всі мусимо повести широку агітацію за приєднання нових членів.

Дальше по довгій дискусії порішено ще раз віднестися до головного уряду з проханням прислати до Дітройту одного з членів екзекутиви на неділю, 1. жовтня ц. р., в котрім то дні Центральний Комітет Відділів УНС влаштує 45-літній ювилей У. Н. Союзу. Комітет постарається про багату і добірну програму й буде старатись дістати члена екзекутиви на те свято.

При кінці ухвалено, що наступні збори Центрального Комітету відбудуться в Українськім Народнім Домі при вул. Мартин 14. червня ц. р., в год. 7:30 веч. На тім закінчено збори.

Дмитро Дубрівний,
секретар.

З ЧОГО ШТУЧНА ГУМА?

В Німеччині майже всі авта мають обручі на колесах з штучної гуми — буни. А з чогож виробляють буну? Нагрівають сумішку вапна й камяного вугілля до 1,800 ступнів тепла на тепломірі Цельзія. Коли вапно й вугілля стопляться, з них витворюється річовина, яку називаємо кальцієвим карбідом. З кальцієвого карбіду виробляють ацетилену, з ацетилени водноуглець, з водноуглецю бутадієну, а бутадієна стає основною частиною штучної гуми.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8., повідомляє своїх членів, що збори Тов. відбудуться в пятницю, 16. червня, в годині 7:30 вечором, в сали Укр. Гор. Клюбу, 13 Вашингтон Ст. Проситься членів довгуючих явитись і вирівняти свої належитости. Рівнож будеться приймати нових членів як до Союзу, так і до Тов. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Піврічні збори Товариства „Згода", від. 358., відбудуться в неділю, 18. червня, в 2. годині пополудні, в У. Н. Домі, 2255 Вест 14. Ст. Проситься всіх членкинь прибути на збори, бо маємо багато важних справ до полагодження. — А. Гаврилик, предс.; С. Палівода; фін. секр.; В. Скоротко, кас.; А. Карась, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 106., відбудуться в неділю, 25. червня, в годині 12. вполудне, в гали церковній, Оклей і Райс ул. Просимо всіх членів і членкинь точно явитися на збори, бо маємо важні справи до полагодження. Напоминаємо довгуючих членів прийти на збори і вирівняти свої довги тай не наражуватися, щоби ми мусіли вас суспендовувати за неплачення місячних вкладок. Члени, котрі ще не отримали свого чека-дивіденди від У. Н. С., прийдіть на ті збори, то отримаєте. Рівнож просимо родичів, членів нашого відділу, впишіть свої діти в члени У. Н. Союзу. Тільки на зборах ви скажіть мені, секретареві, а я вас обслужу з великим задоволенням для родичів і дітей. — Н. Гуль, предс.; В. Єдинак, кас.; Г. Даціків, секр.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. Піврічні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137., відбудуться в суботу, 17. червня, в годині 7. ввечір, в гали парохіяльній. Обовязком кожного члена бути на мітінгу і почути звіт контр. комісії. Просимо довгуючих членів вирівняти залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Ф. Сагатий, предс.; М. Підгайний, кас.; С. Колодруб, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Піврічні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147., відбудуться в неділю, 18. червня, на гали парохіяльній, 803 Фронт стр., в 2. годині пополудні. Проситься членів прийти на означений час. Уряд здасть справоздання за півроку, так думаємо, що кожний член повинен бути тим заінтересований. Також проситься членів платити свої вкладки за себе і за дітей начас. Члени довгуючі, як не вирівняють свого довгу, будуть суспендовані. — Й. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Відділ 312. відбуде свої збори в суботу, 17. червня, в годині 8. ввечір, в домі парохіяльнім. Проситься прибути начас, бо є багато справ до полагодження. — В. Хміль, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Піврічні збори Тов. Любов, від. 370., відбудуться в суботу, 17. червня, в годині 7. вечором, в гали церковній, 127 Парк ул. Тому, що це піврічні збори, то всі члени повинні прибути, бо є важні справи до полагодження. Члени довгуючі, напоминається вас прибути і виповнити свої залеглости, бо в противнім разі будете суспендовані, а опісля щоби ніхто не нарікав. — І. Хомета, предс.; О. Гіна, кас.; Й. Децембер, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Піврічні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 97., відбудуться 18. червня, в 2. год., в галі церковній, 47 Говп Еве. Кожний член повинен явитись на збори точно на назначений час, щоби урядники не чекали на членів аж до 6. год., бо тепер гарячі дні то і уряд також хоче мати вільну літню годину. Отож усі приходіть начас. — П. Мікула, предс.; М. Табачук, секр.-кас.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Піврічні збори Бр. св. О. Николая, від. 99., відбудуться в неділю, 18. червня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Обовязком кожного члена бути присутним на зборах, бо є важні справи до полагодження. Також напоминається довгуючих членів, щоби заплатили свою місячну вкладку, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Трофим Шпур, предс.; Василь Валігун, кас.; П. Герман, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372., відбудуться в пятницю, 16. червня, в годині 8. вечором. Просимо всіх членів прийти начас. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Отсим повідомляється всіх членів і членкиць Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42., що з причини Українського Дня на Світовій Виставі, котрий припадає в день 18. червня і в котрім багато членів візьмуть участь, піврічні збори відкладається на наступну неділю, 25. червня, котрі відбудуться в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Еве., точно в годині 2. попол. Всіх членів проситься зійтись на означений час. На цих зборах буде звіт контр. комісії за минулий піврік. — Василь Юсипчук, предс.; Володимир Делет, кас.; Петро Головачук, секр.

ДЕРРИ, ПА. Піврічний мітінг Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 113., відбудеться в неділю, 18. червня, точно в год. 1:30 пополудні, в гали, де звичайно. Проситься всіх членів, як місцевих так і позамісцевих, конечно прийти на час, бо на цім мітінгу маємо багато справ до полагодження, а контр. комісія здасть справоздання і розкаже багато нового. На 4. липня в нашій місцевости „Фаєр трок компанія" робить параду так зв. фаєр ворк і на цей фаєр ворк наше товариство запрошене взяти участь в поході. На цих зборах ми маємо цю справу рішити. Член, що не явиться на ці збори, заплатить 1 дол. кари, а урядник $1:50. — Нестор Курчак, предс.; Йосиф Біланич, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Піврічні збори Бр. св. Василія Великого, від. 214., відбудуться в суботу, 17. червня, в 7. годині ввечір, в парковій гали, 29 S. Halsted St. Буде справоздання контр. комісії за 6 місяців діловодства і інші важні братські справи. Тому обовязком кожного члена прибути на ці збори. Хто з членів має нових членів, то приведіть зо собою і впишіть їх до У. Н. Союзу. За нові члени У. Н. Союз платить нагороду. — Ст. Семерак, предс.; В. Зеліско, кас.; Ів. Паславський, секр.

ПЛЕЙНС, ПА. Піврічний мітінг Бр. св. Андрея, від. 48., відбдуеться в неділю, 18. червня, в гали Мих. Негребецького як завше в 2. год. пополудні. Проситься всіх членів, щоби прийшли начас, бо мусите вибрати нового секретаря, бо цей виїхав до Ню Йорку і вертатися не думає. Контрольори мають прийти на годину скорше й сконтролювати книжки, бо секретар хоче віддати все впорядку новому вибраному секретареві, як належиться, щоби не було нарікання. — Й. Кривий, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Піврічні збори Бр. св. О. Николая, від. 5., відбудуться в суботу, 17. червня, в гали Укр. Дем. Клюбу, 30-10 — 32 улиця, в год. 7:30 вечором. Проситься всіх членів і членицъ прибути на збори. Довгуючим членам пригадуємо, щоби вирівняли свої довги. Хто із членів має знайомих приятелів, що бажають вписати себе або свої діти в члени У. Н. Союзу, нехай зголоситься на збори. Ще раз пригадується тим членам, котрі байдужні зглядом відділу, що відділ не буде за нікого вкладок закладати. Взиваємо тих членів, до котрих це відноситься, щоб прийшли і сказали своє слово, що думають робити, щоб опісля не жалувалися і не нарікали на відділ. — І. Сидор, предс.; А. Климишин, кас.; П. Барнич, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. Піврічні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350., що мали відбутися 18. червня, перенесено на 25. червня, в годині 5. пополудні, в церковній гали на Грінвіч Еве., щоби дати всім членам і членицям поїхати на Світову Виставу в Ню Йорку на Український День. Проситься всіх членів і членкинь взяти участь і заманіфестувати у той День. Обовязком кожного члена є бути на піврічних зборах на означений час і почути звіт контр. комісії за иминулих 6 місяців. Пригадується довгуючим членам вирівняти свої залеглі довги. Хто бажав би стати членом У. Н. Союзу, або вписати свої діти, нехай зголоситься на збори. Член, що не явиться на піврічних зборах, буде підлягати карі після статуту. — Василь Карий, пр.; Василь Блащук, кас.; Ілько Михайлишин, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Піврічні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 83., відбудуться в суботу, 17. червня, в годині 7. вечором, під ч. 847 Норт Френклин ул. Проситься членів прибтуи на іц збори, бо є багато справ до полагодження. Через літній час збори будуть відбуватися в третю суботу по першім через місяці червень, липень, серпень і вересень. Член, котрий не явиться на цих зборах, підляже карі після статуту Товариства. — С. Чорномаз, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347., відбудуться в неділю, 18. червня, в годині 2. пополудні, в гали, де звичайно. Проситсья членів прийти на ті збори начас означений, бо контр. комісія здасть справоздання за 6 місяців. Є теж інші справи до полагодження. Довгуючих членів напоминається прийти й вирівняти свої залеглі вкладки. — М. Романюк, пр.; К. Глосніцька, кас.; Г. Тимчій, секр.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й. Піврічний мітинг Бр. св. Арх. Михаїла, від. 198., відбудеться в неділю, 18. червня, в 5. годині пополудні, в гали фаєрманській на Пайк ул. Уряд просить кожного члена та членицю прибути на цей мітинг на означений час. Приагдується довгуючим членам вирівняти свої місячні вкладки, щоби не перетягати знов на наступних 6 місяців, а відтак відказувати на уряд. Тож проситься членів прибути на мітинг і вирішити справу як слід. Хто хоче вписатися до У. Н. Союзу, прошу голоситися до відділового секретаря по інформації. — Даниїл Потятиcький, предс.; Григорій Лисяк, кас.

ДОНОРА, ПА. Піврічний мітинг Бр. св. О. Николая, від. 232., відбудеться в неділю, 18. червня, в годині 1. пополудні, в гали литовській, 234 Тамсон Евеню, Донора. Просимо членів, щоби прийшли хоч раз за півроку на мітинг, бо буде справоздання контрольорів за півроку і будеться приймати нових членів без вступного. — Іван Піхота, предс.; Михайло, Ріпка, кас.; Стефан Сенко, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239., відбудуться в суботу, 17. червня, точно в год. 8. ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 7. ввечір. Приявність усіх членів обовязкова. — Управа.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. Звичайні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85., відбудуться в неділю, 18. червня, в 1. год. пополудні. Проситься всіх членів прибути начас. Є важні справи. Члени довгуючі мають вирівняти свої довги. — В. Шипула, предс.; М. Поливка, кас.; О. Костюк, секр.

СТАЛА ГРОМАДЯНКОЮ.

Марлін Дітріх, фільмова зірка німецького роду, стала недавно американською громадянкою. Фотографуючися для цеї знимки, вона заявила, що вся одіж на ній роблена в Америці.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

МАТИ ДАЛЕКО.

8-літня Рут Браман читає про звільнення з російської вязниці її матери, що сиділа 18 місяців за вживання фальшивого пашпорту. Коло дівчини мати й вітчим пані Рубенс. Досі ще не відомо, де пані Рубенс перебуває.

ІСТОРІЯ ПІСЛЯ „ІСТОРІЇ ОДНОЇ ІСТОРІЇ"

(Малюнок советської дійсности).

Скінчив, значить, прекрасний юнак чернігівський агрономічно-індустріяльний технікум, агрономічний його відділ...

Скінчив і їде, наприклад, у Вересоч.

Їде він повнісінький бажання, повнісінький пориву, енергії допомогти темному селянинові в його некультурній праці над такою багатою, такою чудною, такою чорною, учою-учою-учою землею...

І віз у нього повний бажання, і картуз у нього повний бажання, і, одне слово, саме бажання...

Приїхав...

— Аґроном до вас, товариші... Земельку вашу о-о-такою зробимо... Потому, товариші, наука... вона, братця, наука...

— Драствуйте. І та й добреж оце, що приїхали... Тут нам, товаришу, аж кричить, вас треба... Бо „земля обработки требует". Пожалуйте.

— Так ви, той... Коня мого випряжіть та там киньте йому попоїсти... — То то вже не бізпокойтеся...

— Микито. „Коня — каже — випряжіть". Чув? А в нього кобила, та ще й жеребна. Чудака якийсь. Добрий мені кінь: може взавтра й лоша приведе... Це якби такі коні... І, та й чудака.

* * *

На другий день...

— Ну, щож, товариші, почнемо. Шо в нас? Липень. Жнива... Ну, щож. Почнем з проса. Викосимо просо, гречку, потім овес, ячмінь, а там і за жито візьмемось... „Паризької зелени" ще не косили? Пора, пора вже. А то перестигне. Тріерами косите, чи просто сапачкою?... Тріерами, знаєте, краще. Швидше. Бо, всетаки машина... Сапачкою поки намахаєшся, так тріером десятин двісті, дивись, і вчешеш... Та ще як добрі симентальські або шведські коні, — так аж гуде. Добре й биками-арденами працювати, але їх треба здорово загнуздати, бо можуть поносити й побити машину... А кінь — худоба плохенька. Ярмо надів і „гей".

— Що?

— А потім, памятайте, не запізнюйтесь із орним паром... Треба зараз же після жнив лущити стерню, так, щоб у серпні вже можна й озиму кукурудзу посіяти... Розкидна сіялка є? Для кукурудзи нема краще, як розкидною сіялкою... Пропашна ростина — вона простір любить. Та зерно не забудьте чистити, бо знаєте, чого тільки тепер на тім зерні не розплодилось: і „бояришниця", і „золотогуска", і „міль"... Та я і на садки ваші подивлюсь: усі в зоні... Занехаяли ви свої хозяйствечка... Дуже занехаяли; на скотині он „луговий метелик", у свиней „козинці"... Кувати треба... Свиня без підкови — не свиня: копита розростаються, репаються, от вона так і ірже жалібно... Ну, та нічого. Підправимо... Недаром же я чернігівський агрономічний технікум скінчив.

* * *

— Слухайте, господин товаришу. Їдьте, та скоренько, звідки приїхали... Ми вже вам і коня вашого жеребного запрягли... Та так їдьте, щоб не озиратися. А то Кіндрат уже он люшню з воза здіймає... він у нас дуже гарячий...

— Їде прекрасний юнак... Повний пориву, повний енерґії й думає...

— Темрява. Ах! Яка темрява...

Остап Вишня.

На базарі.

— Ні, я цієї риби не куплю, вона несвіжа.

— Але чому?

— Їй неприємно чути з уст.

— Це нічого не значить, трудно всім рибам чистити зуби пастою!

—o—

Наші діти.

— Ми бавилися сьогодні в мужа й жінку.

— А як то було?

— Я зробила обід і ми сіли за стіл; Івась кричав, що таке свинство не буде їсти, я плакала, Івась тріснув дверми і вийшов.

—o—

Дефініція.

Що це таке міжнародня конференція?

— Міжнародня конференція, це такі збори дипльоматів, на яких радять над тим, де мають знову зїхатись на конференцію.

—o—

Сензація.

Чоловік до жінки: — Глянь, що про тебе пишуть у часописі.

— Про мене? Не може бути!...

— А так, пишуть, що в світі є забагато жінок...

—o—

Енергійна.

— Категорично твержду, що обвинувачений не міг мальтретувати своєї жінки.

— Чи ви знаєте його аж так добре?

— Його ні, але його жінку!

—o—

Добра відповідь.

— Дозвольте пані, що здійму нитку, що ви її маєте на плащі.

— Прошу, але не думайте, що по тій нитці дійдете до клубка.

—o—

Вразлива.

— Знаю, пані, вашого судженого як пристрасного колекціонера антиків.

— Що ви, пане, хочете тим сказати?

—o—

І то правда.

— Івасю, скажи мені, кого ми маємо ще слухати крім родичів?

— Крім родичів можемо ще слухати радія, прошу пана.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ (4)

Хвилину Спайк і Трол стояли мовчки, думаючи, що починати в обличчі підступаючих чорних вояків. Чорні завважали їх і певним кроком приближались до них. Нагло Спайк схопив свого лука і почав натягати стрілу. Трол рішучим рухом спинив його: „Ти здурів? Їх далеко більше, ніж нас. Крім того можливо, що вони не мають ворожих намірів".

Чорні вояки підступали обережно, держачи свої списи на поготівлі. Їх командант підійшов до білих і зухвало запитав: „Що ви робите в краю Бантанґа?" „Ми шукаємо якихсь добрих провідників", відповів Трол і додав: „Там за нами, йде багато білих людей. Всі вони узброєні в стрільби". „Брехня", відповів чорний. „Ми два дні слідкуємо за вами і знаємо все".

„Я думаю, що з нами кінець", завважив Трол, побачивши, що чорні мають за окраси людські зуби. Ці зуби це був знак, що вони канібали. Спайк похнюпився. Але по хвилині його обличчя заясніло надією: „Ану, попробуймо тих дорогих каменів. Можливо, що, діткнувшись їх, ми матимемо ту саму силу, що Мафка. Хто його знає, може справді камені чудотворні".

Трол згодився: „Хто потопає, той соломки хапається", завважив він фільософічно. В краю Каджі вони справді були свідками, як Мафка витискала величезні впливи на своїх підданих при помочі тих каменів. Спайк у поспіху розвинув пакунок і тицьнув дорогоцінний камінь під ніс ватажка. Той зжахнувся і широко розкрив рота. Враження було велике.